

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

Esas No: 2022/129

**MAHKEME DOSTU
(AMICUS CURIAE)
SIFATIYLA BAŞVURAN**

: Diyarbakır Barosu Başkanlığı

BAŞVURU KONUSU

: 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na eklenen 217/A maddesinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebine dair mahkeme arkadaşı (amicus curiae) sıfatıyla hukuki mütalaa sunulması hakkında dilekçedir.

GİRİŞ

1. Türkiye'de Barolar 1136 sayılı Avukatlık Kanunu kapsamında kurulmuş olup üyelerinin tamamı avukatlardan oluşan kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütüdür. Yasaların bir meslek kuruluşu olarak kendilerine yüklediği görevlerin yanında, yargı sisteminin bir parçası olarak avukatların kurumsal örgütü niteliğindedir ve hukukun gelişmesine katkıda bulunurlar.
2. Barolar, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 76. Maddesinde "Avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak, meslek düzenini, ahlakını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tüm çalışmalarını yürüten, tüzel kişiliği bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu" olarak tanımlanmıştır. Aynı Yasanın 95. maddesi de Baro Yönetim Kurulu'nun 'hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmakla' görevli olduğu belirtilmiştir.
3. Diyarbakır Barosu, hak ihlallerinin oldukça yoğun olduğu bir bölgede olması nedeni ile hukuksal destek için kurduğu merkezlerle sahada izleme ve raporlama faaliyetlerini sürdüren bir barodur. Diyarbakır Barosu 1927 yılında kurulmuştur. Baroya kayıtlı avukat sayısı 2060 olup, Türkiye'de kayıtlı avukat sayısı açısından 11. sıradadır.
4. Diyarbakır Barosu bireylerin ve birey gruplarının ulusal veya uluslararası otoriteler nedeniyle karşılaştıkları hukuki sorunlar ve hak ihlalleriyle ilgili araştırmalar yapan, "insan hak ve özgürlüklerini" geliştirmeyi amaçlayan, ulusal ve uluslararası tüm meşru hak arama yollarını en etkin şekilde kullanan, her türlü ayrımcılığa ve hak ihlaline karşı mücadele eden ve yaşanan hak ihlallerini belgeleyen, raporlayan, ulusal ve uluslararası mekanizmalarda savunuculuğunu yapan kamu kurumu niteliğinde bir sivil toplum örgütüdür.
5. Diyarbakır Barosu, kurulduğu günden beri Türkiye'deki temel hak ve hürriyetlerin korunması, geliştirilmesi, ihlallerin tespiti ve giderilmesi açısından, ihlal iddiaları ile ilgili başvuru alan ve aldığı başvuruları idari şikayet ve adalet mekanizmalarını kullanarak sonuçlandırmaya çalışan bir sivil kuruluştur. Mahkeme arkadaşı (amicus curiae) sıfatı ile Diyarbakır Barosu hukuki görüşlerini sunmak istemektedir.
6. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtüzüğü'nün 44/3(a) maddesine eklenen; "Bir başvuru, İçtüzüğü'nün 51§1 veya 54§2(b) maddeleri uyarınca davalı Sözleşmeci Tarafa bildirildikten sonra, Daire Başkanı, Sözleşme'nin 36 § 2 maddesinde öngörüldüğü şekilde

adaletin uygun şekilde yönetilmesi amacıyla, yargılamaya taraf olmayan bir Sözleşmeci Tarafı veya başvuran olmayan ilgili bir kimseyi, yazılı görüşlerini sunmaya veya istisnai durumlarda duruşmada yer almaya davet edebilir veya buna izin verebilir” hükmü bulunmaktadır. Bu düzenlemeye dayanarak, mahkeme arkadaşı (amicus curiae) sıfatıyla Sayın Mahkemeye hukuki görüşlerimizi sunarak insan haklarının ve temel özgürlüklerin etkili şekilde korunması hedefine katkıda bulunmayı amaçlamaktayız.

7. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesi Kuruluş ve Yargılama Usulleri Kanununun 43. Maddesi, AİHM İçtüzüğü’nün 44/3a maddesine benzer hüküm içermektedir. 6216 sayılı kanunun 43. maddesi, “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” hususuna yer verilmektedir.

MADDE 43 - (1) İptal davaları ve itiraz başvurularında dosya üzerinden inceleme yapılır. Mahkeme ayrıca gerekli gördüğü hâllerde, sözlü açıklamalarda bulunmak üzere ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırabilir.

(2) Cumhurbaşkanı adına Cumhurbaşkanının tensip edeceği görevli sözlü açıklamada bulunur.

(3) Mahkemenin, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün Anayasaya aykırılığı hususunda ileri sürülen gerekçelere dayanma zorunluluğu yoktur. Mahkeme, taleple bağlı kalmak şartıyla başka gerekçeyle de Anayasaya aykırılık kararı verebilir.

(4) Başvuru, kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla Mahkeme, uygulama kabiliyeti kalmayan kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün bahis konusu öteki hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir.” hükmünü içermektedir.

8. Mahkeme İçtüzüğü’nün 70. Maddesinin 1. Fıkrası da mahkemeye böylesi bir mütalaa sunma hakkı verdiği kanaatindeyiz. Mahkeme İçtüzüğü’nün 70. Maddesinin 1. Fıkrası “Bilgi, belge isteme ve tebliğ,

MADDE 70 - (1) Mahkeme, kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesi sırasında yasama, yürütme, yargı organları, kamu idareleri, kamu görevlileri, bankalar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışır, bilgi ve belge ister, gerekli gördüğü her türlü belge, kayıt ve işlemi inceler, bilgi almak üzere her derece ve sınıftan kamu görevlileri ile ilgilileri çağırabilir, idare ve diğer tüzel kişilerden temsilci isteyebilir.” hükmünü içermektedir.

9. Buna göre AİHM’de yerleşmiş teamül ve usul uyarınca ve yukarıda belirttiğimiz kanun ve iç tüzük uyarınca Mahkeme şimdilik davet etmemiş olsa bile dava başlangıç aşamasında böyle bir mütalaa sunma ihtiyacı doğmuştur.

10. Anayasa Mahkemesi’ne yapılan bir bireysel başvuru davasına (2013/2640 başvuru no) çok sayıda insan hakları örgütü tarafından 2014 yılında mahkeme dostu (amicus curiae) sıfatı ile hukuki mütalaa sunulmuştur. AYM, 2013/2640 başvuru nolu dava dosyasında bu durumu karar metnine de yazmıştır. Buna göre kararın 23. paragrafında;” “amicus curiae” (mahkemenin dostu, davanın tarafı olmasa da davaya olan ilgisi veya sahip olduğu bilgi nedeniyle mahkemeye görüş sunarak davanın karara bağlanma sürecine yardımcı olan kişi) sıfatıyla zorla kaybetme

suçuna ilişkin elli yedi sayfadan oluşan hukuki mütalaa sunulmuştur.” Bu hukuki mütalaanın bu kapsamda ele alınması gerektiğini ayrıca belirtmek isteriz.

ARKA PLAN BİLGİSİ

Kamuoyunda dezenformasyon yasası olarak adlandırılan “Basın Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun TBMM’nin kabulü ve Cumhurbaşkanının onayıyla yasalaşmıştır.

Yasa kapsamında;

- (1) 5187 sayılı Basın Kanun
- (2) 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunu
- (3) 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
- (4) 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
- (5) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK).

Yapılan değişikliklerle internet üzerinden yayın yapan TV, Radyolar (Over the Top – OTT) kanunla düzenleniyor. Sosyal ağ sağlayıcılarına bazı önemli yükümlülükler getiriliyor. Ayrıca basılı eserlerin basımı ve yayımı ile birlikte internet haber sitelerinin de Basın Kanunu kapsamına alınması öngörülüyor. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 217. maddesine “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçu eklenmiştir.

Yasal düzenleme kapsamında, TCK madde 217/A, "yanlış veya yanıltıcı bilgi" yaymaktan suçlu bulunan kişileri bir ila üç yıl arasında hapis cezasına çarptırarak ve kimliğini gizleyen veya bir örgüt adına hareket eden suçluların cezasını yarı oranında artıracaktır. Birey toplulukları, örgütler, medya kuruluşları, çevrimiçi platformlar veya diğer araçları da kapsamaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 13.06.1985 gün ve 1984/14 E., 1985/7 K. Sayılı kararında; “Temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir alanda kanunun emrine dayanarak yürütme organınca alınacak önlemlerin objektif nitelik taşıması ve idarenin keyfi uygulamalarına sebep olacak geniş takdir yetkisi vermemesi gerektiği” ne vurgu yapmıştır. Temel hak ve özgürlükler alanında yasama organının, keyfiliğe izin vermeyen, öngörülebilir düzenlemeler yapma zorunluluğu vardır. İdareye keyfi uygulamalara meydan verebilecek çok geniş bir takdir yetkisi tanınması Anayasa’ya aykırı olabilecektir. Aksi bir durumda temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin Anayasa’nın 13’üncü maddesi hükmüne de aykırılık oluşturacaktır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, öngörülebilirlik ilkesi uyarınca “yurttaşların, davranışlarını düzenlemelerine olanak vermek için yeterli açıklıkta düzenlenmemiş bir norm, kanun olarak kabul edilemez. “ Yurttaşlar, belirli bir eylemin gerektirdiği sonuçları, durumun makul saydığı ölçüde ve eğer gerekiyorsa uygun bir danışmanlık ile öngörebilmelidir.” (Steel ve diğerleri/Birleşik Krallık, İHAM, 23/09/1998, § 54; Baranowski/Polonya, İHAM, 28358/95, 28/03/2000, § 52-56; Creangă/Romanya, İHAM, 29226/03, 23/02/2002, § 120.) Mahkeme’ye göre bu konuda genel geçer bir standart ortaya koymak mümkün değildir; çünkü

“öngörülebilirlik kavramının kapsamı, söz konusu metnin dikkate değer düzeyde içeriği, muhataplarının sayısı ve statüsü ile kapsadığı alana bağlıdır. İlgili kişi, bir eylemin neden olacağı durumların ve sonuçların belli bir düzeyde makul olup olmadığını değerlendirmek için uygun bir hukuksal danışmanlık almak zorunda olsa bile kanun, öngörülebilirlik gerekliliğini sağlıyor olabilir. Bu, belli meslekî faaliyetleri yerine getiren ve mesleklerinin devam için bu normlara yüksek düzeyde dikkat göstermesi gereken kişiler yönünden özellikle doğrudur.” (Sunday Times/Birleşik Krallık, İHAM, 6538/74, 26/04/1979)

“Belirlilik ilkesi, hukuki güvenlikle bağlantılı olup birey hangi somut eylem ve olguya hangi hukuki müeyyidenin veya neticenin bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını belirler. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.” (Anayasa Mahkemesi 26.12.2013 gün ve E.2013/67, K2013/164)

“Hukuk devletinin unsurları, doktrinde de belirlenmiş olup, bunlardan konuyla ilgili iki tanesi “hukuki güvenlik” ve “belirlilik” ilkeleridir. Bireyin devlete güven duyması, ancak hukuki güveliğin sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde mümkün olabilecektir. Anayasada öngörülen temel hak ve hürriyetlerin kullanılması ve insan haklarının insan hayatına egemen kılması için Devlet, bireylerin hukuka olan inançlarını ve güvenlerini korumakla yükümlüdür. Dava konusu genelge hukuk devletinin asli unsurlarından olan belirlilik, öngörülebilirlik ve hukuki güvenlik gereksinimlerinden yoksundur.” (Anayasa Mahkemesi, 14.10.2015 tarih ve 2015/94 E. , 2016/27 K.)

Temel hak ve özgürlüklere ilişkin getirilebilecek sınırlamalar, 1982 Anayasasının 12, 13 ve 14. maddesi ile dolaylı olarak 2. madde kapsamında ifade edilen hukuk devletinin koruması altındadır. Bu açıdan Anayasanın 25 ve 26. maddesi ile söz konusu hak ve sınırlanması için gereken ön koşulları AİHS madde 10/2 kapsamında öngören şekliyle ifade edilmiştir. Bu açıdan yapılan değerlendirmede, Anayasanın 12. maddesi ile herkesin temel hak ve özgürlüklere sahip olduğu ifade edilmektedir. 13. madde ile temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasında “Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz” ibaresi mevcuttur. 14. madde ile gerek devlete gerekse bireylere temel hak ve özgürlüklerin birey tarafından kötüye kullanılacak şekilde sınırlandırılmayacağı ifade edilmiştir. Söz konusu madde metinleri (ki özellikle 13. madde) düşünce ve ifade hürriyetinin sınırlandırılması için ön koşulların gerçekleşmiş bulunması gerektiğini ifade eder. Her üç madde kapsamında ifade edilen şartların sınırlamanın da sınırını teşkil eden ön koşullar olduğu ve AİHS madde 10/2. maddesinde ifade edilen şartlarla birlikte demokratik toplum düzeninde gereklilik, ölçülülük, meşru bir amaç ile yasalar tarafından öngörülmüş olma şartlarının mevcudiyeti hakka getirilebilecek müdahaleler için gerekli koşullar olarak aranmaktadır.

AİHS'nin 10. maddesi ile korunan ifade özgürlüğüne bir müdahale teşkil edilebilmesi adına üç kriterin gözetilmesi gerekir. Şöyle ki;

- (i) kanunla öngörülmüş olması,
- (ii) AİHS'nin 10(2) maddesinde sayılan meşru amaçlardan en az birini izlemesi
- (iii) demokratik bir toplumda gerekli olması ve izlenen meşru amaçla orantılı olması.

TCK'nın 217/A maddesi, AİHS 10. maddesinin "kanunla öngörölmüş olma" şartını karşılayabilmesi için, açıkça tanımlanmış terimler kullanılarak uygulama kapsamının netleştirilmesi gerekir. TCK'nın 217/A maddesi kapsamında yer alan düzenlemenin öngörülebilirlik ve belirlilik ilkelerini karşılamadığı, hukuki güvenlik hakkını sağlamadığı, aynı zamanda bilgilerin doğruluğunun değerlendirilmesine ilişkin kriterlerin yasa maddesinde yer almaması düşünce ve ifade hürriyetine yönelik müdahalenin yasallık unsurunu taşımadığını göstermektedir.

Temel bir hakka getirilecek müdahalenin meşru bir amacının bulunması gereklidir. AİHS'nin 10. Maddesinin ikinci fıkrasında sınırlamanın meşru nedenleri ifade edilmiştir. Buna göre, kamu güvenliği, kamu düzeni, genel sağlık veya ahlak, ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebebiyle düşünce ve ifade hürriyeti sınırlanabilir. Meşru bir amaçtan kasıt, sınırlama sebeplerinin gerçekleşmesini sağlayan meşru bir amacın söz konusu olmasıdır. Meşru bir amaç gözetilerek hakkın sınırlanmasında, faydalı, istenen, kabul edilebilir, sıradan durumlar gereklilik koşulunun var olduğu şekilde yorumlanamaz. Bu açıdan, meşru amacın kuşku duyulmayacak şekilde ifadesi ile acil bir toplumsal ihtiyaç temelinde, hakka sınırlama getirildiğinin açıklanması gerekir. Ayrıca meşru amacın varlığında bile, hakkın sınırlanmasında orantılılık ilkesinin göz önünde bulundurulmalıdır.

Düşünce ve ifade hürriyetine getirilebilecek her hangi bir sınırlamanın demokratik bir toplumda gerekli olması gerekmektedir. Şöyle ki, getirilecek sınırlamanın öncelikle acil bir sosyal ihtiyaca cevap vermesi gerekir. İkinci olarak geçerli bir nedenin bulunması aranır. Üçüncü olarak ise, söz konusu hakka getirilecek müdahalenin ölçülülük ilkesi kapsamında bulunması şarttır. Ölçülülük ilkesi ile ifade edilmek istenen husus, hakka mümkün olduğunca az müdahale edilmesi, keyfi ve hakkaniyete aykırı olmaması anlaşılır. Ayrıca, düşünce ve ifade hürriyetinin demokratik bir toplumun temel yapı taşlarından olması sebebiyle getirilecek sınırlamada ölçütler saptanırken hoşgörölük, açık fikirlilik ve çoğulculuk ilkelerinin göz ardı edilmemesi gerekir.

TCK'nın 217/A maddesi kapsamındaki yasal düzenleme, öngörülebilirlik ve belirlilik ilkelerini karşılamamakta, Birey toplulukları, sivil toplum örgütleri, medya kuruluşları, çevrimiçi platformlar veya vatandaşların ifade hürriyetinin kullanımına yönelik keyfi yargı ve idari tedbir tehditlerine maruz bırakılması imkan dahilinde olup, temel hak ve hürriyetleri ihlal edici uygulamanın yanı sıra, yayımlarının içeriklerinin nasıl olacağı hususunda şekilsel ve oto sansürü içeren sınırlayıcı düzenlemeler içermektedir. Temel hak ve hürriyetlerin ihlalini amaçlayan yasal düzenlemenin adli ve idari uygulamayla birlikte, medya ve basın özgürlüğüne ciddi engeller oluşturacaktır. Türkiye'de ifade özgürlüğüne yapılacak müdahalenin, "demokratik bir toplumda gerekli" ve de düzensizliğin önlenmesi ile kamu güvenliğinin, sağlığın ve başkalarının haklarının korunması gibi meşru amaçlarla orantılı olmayacağı kanaatindeyiz.

Türkiye yargı pratiğinde, adil yargılanma güvencelerini ve hukuki usullerin göz ardı edildiği, aşırı geniş tanımlanmış yasal mevzuat hükümleriyle, keyfi ve hukuki güvenlik hakkı ihlal edilerek yurttaşların yargı tehdidinde maruz bırakıldığı, uluslararası insan hakları hukuku gereğince koruma altında olan fiillerin hukuk dışı farklı saiklerle ihlal edildiği sıklıkla görölmektedir.

Hukuk devleti ve demokrasi erozyonu ile birlikte, insan hakları krizindeki derinleşme, İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün 2020 Dünya Raporunda da gösterilmiştir. Raporla, Türkiye

ile ilgili olarak, “yargı üzerindeki yürütme kontrolü ve siyasi etki, mahkemelerin düzmece iddianameleri sistematik olarak kabul etmesine ve hükümetin siyasi muhalif olarak gördüğü birey ve grupları, suç işlediklerine dair ikna edici kanıt olmadan tutuklama ve mahkûmiyet kararları vermelerine neden olmaktadır” denilmektedir. Siyasal meseleler yargısal faaliyet kapsamında suçlamalara konu edilmekte, politik tartışma özgürlüğü ihlal edilmektedir. Bu durum gereğince, düşünce ve ifade hürriyetine yönelik yapısal bir sorun oluşturan ve müdahale teşkil eden yasal düzenleme karşısında, mevcut iktidara muhalif olan birey ve topluluklar açısından özellikle Haziran 2023'te yapılacak seçimler göz önünde bulundurulduğunda, bu yasal hükmün caydırıcı etkisinden, keyfi yargı pratiğiyle ceza tehditlerinin oluşmasından ve oto sansürün artmasından endişe duyulmaktadır.

Yanlış bilgiye karşı ifade özgürlüklerinin korunarak önlem alınması salt cezai müeyyidelerle sağlanmaz. Bu hususta, dezenformasyonla mücadele etmek üzere tasarlanmış, suç saymaktan daha az müdahaleci etkili alternatif tedbirlerin alınabileceği açıktır. Bu bağlamda, ifade özgürlüğü için elverişli bir ortam sağlamak, kamusal istişare alanını oluşturmak ve medya çeşitliliğini teşvik etmek adına ilave tedbirler alınmalıdır. Düşünce ve ifade hürriyetinin kullanımı üzerinde, caydırıcı etkisi olacak, şeklen sansürü ortaya çıkaracak bir yargı tehdidinin "yanlış veya yanıltıcı bilgi"ye cezai müdahalenin demokratik bir toplumda gerekliliği oluşturmayacağına gözetilmesi gerekir.

Kanun ile basın kartı başvuruları, İletişim Başkanlığı'na yapılacak ve basın kartı resmi bir kimlik belgesi olarak kabul edilecek. Basın kartı dokuz kişiden oluşan Basın Kartı Komisyonu tarafından düzenlenecek. Kartı talep edenlerin ‘halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak’ suçunun da dahil olduğu Kamu Barışına Karşı Suçlara karışmamış olması gerekecek. Bu mahkumiyetler adli sicil kaydından silinmedikçe veya yasaklanmış hakların geri verilmesine karar verilmedikçe basın kartı düzenlenmeyecek.

Yasanın 34. maddesinde belirtildiği üzere, Türkiye’de uluslararası bir sosyal medya şirketinin temsilcisi olarak belirlenen kişinin Türk vatandaşı olması veya Türkiye’de ikamet etmesi gerekiyor. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 48. Maddesi kapsamında çalışma hürriyeti gereğince, herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme koşullarını müzakere etme özgürlüğünü ihlal edilmektedir.

5651 Sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerle, sosyal medya şirketlerine, Türkiye yasalarının belirli maddelerini ihlal eden internet içeriklerini üreten veya yayan kişileri bulmak ve yargılamak için gerekli bilgileri sağlama zorunluluğu getirilmiştir. (Türk Ceza Kanunu Madde 217/a). Ayrıca, değişiklikle, “Sosyal ağ sağlayıcı, kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan içerikleri öğrenmesi ve gecikmesinde sakınca bulunması halinde, bu içeriği ve içeriği oluşturana ilişkin bilgileri yetkili kolluk birimleriyle paylaşır” hükmünü kapsamaktadır. (Madde 34/16). Sosyal ağ sağlayıcılara küresel cirolarının yüzde üçüne kadar idari para cezası verilebileceğini (Madde 34/20) ve internet trafiği bant genişliklerinin %95’ine kadar daraltılabileceğini belirtmektedir (Madde 38/17).

Yasada yapılan değişiklikler, yetkililere içeriklere erişimi engellemek ve sosyal medya şirketlerine para cezası kesmek konusunda daha fazla yetki tanıyarak hükümetin medya üzerindeki denetimini de potansiyel olarak artırmaktadır. Değişiklik aynı zamanda, siyasi iktidar karşısında muhalif birey veya toplulukların eleştiri içerir içeriklere yer vermeleri halinde sosyal medya şirketlerini yargısal baskılara ve yersiz müdahalelere daha açık hale getirebilir niteliktedir.

Uluslararası insan hakları hukuku kapsamındaki yükümlülükleri doğrultusunda, “gerçeğe aykırı” bilgi yaymaya cezai sorumluluk getirilmesi ve sosyal medya platformları üzerindeki artan kısıtlamalar dahil yeni maddeler acilen yürürlükten kaldırmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER : Anayasa Mahkemesi’nin Diyarbakır Barosu’nun mahkeme arkadaşı (amicus curiae) sıfatı ile sunduğumuz bu görüşümüzün gözetilerek, Anayasa Mahkemesi tarafından temel hak ve özgürlükler ve hukukun üstünlüğünün ölçüt alınarak karar verilmesi, 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 29. maddesiyle 26/9/2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’na eklenen 217/A maddesinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi gerektiği görüşünderiz.25.10.2022

Diyarbakır Barosu Başkanlığı
Adına
Baro Başkanı Av. Nahit EREN

